

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredni nedelje in praznike. — Štampa do 30 petkov 2 D, do 100 vrt 20 50 p, večji inserti peti vrt 4 D; notice, poslaste, izjave, reklame, predloži beseda 2 D. — Popast po dogovoru. — Insertni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inostranstvo 430 D

Upravištevno: Knaševa ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.
Vrednitištevno: Knaševa ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.
Poština plačana v gotovini.

Koga zadene odgovornost?

Finančni odbor narodne skupščine je končal razpravo o proračunu in vladna večina v odboru je včeraj proračun sprejela. Priznati moramo, da je nas izid razprave presenetil. Kljub vsem opominom, da gospodarska in finančna kapaciteta naše države ne zmore tako okornega proračuna, kljub protestom in nasvetom, ki so jih posiljali vladni večini naši gospodarski krogi z najboljšim namenom, da se naše narodno gospodarstvo pravčasno obvaruje preteče katastrofe, je finančni odbor odobril proračun izdatkov, ki znaša celih 12.279.899,616 Din 30 par. Razlika v primeri s prvotnim osnutkom državnega proračuna znaša približno 620 milijonov. Ta minus je v bistvu tako malenkosten, da je bilo delo finančnega odbora nepotrebna izguba časa. Pri razpravi o novem proračunu smo videli, da se vladna večina ne ozira na življenjske interese pridobitnih slojev, se manj pa na kritični položaj davkoplačevalcev. Reduciralo se je brez sistema, po večini tani, kjer ni bilo nujno potrebno in kjer so prihranki itak minimalni, dočim so ostale največje in v mnogih slučajih za splošne državne interese nepotrebne postavke neokrnjene. Posledice te zgrešene gospodarske politike bo nosilo seveda prebivalstvo samo.

Dohodki so teoretično za 254.492.984 Din 30 p večji kot izdatki, v resnici bi se pa utegnili ta prihodek pozneje se zvišati. Če doslej smo videli, da je država pri pobiranju davkov, carin in drugih dajatev skrajno rigorozna, osobito v Sloveniji in zato izkazuje postavke državnih dohodkov in primeri s prvotnim proračunom stalno znatne prebitke. Vsi ti prebitki gredo seveda na račun davkoplačevalcev z ene in pridobitnih slojev, ki morajo plačevati visoke carine, takse itd. z druge strani. Na prvi pogled je prebitke v državnem proračunu razveseljeval pojav, toda v naših razmerah bi ga lahko pozdravili samo v tem slučaju, če bi se izdatki znižali za toliko, da bi bilo mogoče tudi znatno znižanje davčnih in drugih obremen, ne pa zdati, ko davčni vijak ne bo prav nič popustil, v nekaterih slučajih pa še bolj pridiskal.

Pri proračunski razpravi se je pokazalo, da mora naša politika kreniti v drugo smer. Politika gesla in strankarska zavist se mora umakniti gospodarskim principom. Depolitizacija našega vrlivnega državnega aparata je nujno potrebna. Če dolgo se govori in piše o gospodarskem svetu, ki bi daljal vladni vsa potrebna navodila in nasvete, kako je treba upravljati državo, da ne zabredemo v gospodarski in finančni kaos, toda vsi pozivi naših gospodarskih slojev, naj se ta svet čim prej ustanovi, so ostali brez uspeha. In vendar bi bila ta institucija v naših razmerah prvi praktični korak k sanaciji celokupnega državnega organizma.

Zdaj, ko je finančni zakon sprejet in ko je z mnogimi določbami gospodarstvo v Sloveniji tako težko prizadeto, da se je bati največje krize, se moramo vprašati, kdo je kriv, da Slovenija v Beogradu nima zastopnikov, ki bi vse te krivice pravčasno preprečili. Po številu najmočnejša slovenska stranka je dosegla s sistematičnim lujkanjem našega ljudstva proti Srbom to, da Slovenija v državi ne uživa tistega ugleda, ki bi ga nedvomno imela, če bi bili takoj po prevratu usmerili svojo politiko tako, da bi ne bili konflikti s srbsko javnostjo na dnevnem redu. Zvenenje to točji je stvar političnega diletantizma, ne pa resnih politikov, ki se znajo prilagoditi dejanskim razmeram. Slovensko ljudstvo se lahko zdi na lastni ozi pripreča, kakšne so posledice zaogreze klerikalne politike. Lahko je odklanjati odgovornost in klicati na pomoč druge, ki naj bi hodili po kostanj v terjavico, lahko je groziti vladi, da bo dobila odgovor, ko pride čas, toda s tem Slovenija in njenemu gospodarstvu ne ni pomagala. SLS naj predloži slovenskemu ljudstvu bilanco svoje politike, in ko bodo zaslepljene mase spoznale, da je ta bilanca vseskozi pasivna, so gospodarska in finančna moč kmalu rešena preteče nevarnosti. Mi smo v principu za složen nastop vseh Slovencev, kadar gre za življenjske interese Slovenije, ne moremo pa odobravati italijščina, ki ga zavzema SLS, da naj namreč druge stranke prevzamejo del odgovornosti za njeno zavoženo politiko. To bi pomenilo odpraviti vse, kar je SLS odslej ugajala.

Darujte za Sokolski Tabor

Proračun in finančni zakon sprejeta

Državni proračun izkazuje prebitke nad 254 milijonov Din. — Ogromna davčna obremenitev Slovenije. — Proračun v narodni skupščini. — Zakon o neposrednih davkih.

— Beograd, 28. januarja. Kljub velikemu prazniku Sv. Save je finančni odbor včeraj z vso naglico nadaljeval razpravo o državnem proračunu odnošno o finančnih zakonih, ki vsebujejo razne za gospodarstvo važne določbe. Državni proračun izkazuje v svoji po finančnem odboru izvršeni redakciji: 1. na celokupnih izdatkih 12 milijard 279.899,616 Din 30 par. (Zmanjšani se za približno 620 milijonov od prvotnega proračuna). 2. na dohodkih 12 milijard 533.942,619 Din., prebitke znaša torej 254.492,984 Din 30 par.

Finančni zakon vsebuje gotova določila, ki globoko režejo v gospodarsko in industrijsko življenje Slovenije. Člen 106 tega zakona določa, da ima samo trgovinski minister pravico podeljevanja koncesij za industrijska podjetja. Ta člen je nevaren, ker se bo lahko z njim oviral razvoj industrije v Sloveniji. Člen 108. prenaša kompetenco vrhovnega sodišča za Slovenijo in Dalmacijo v Zagreb k stolu sedmice. Čl. 133. se nadalje vsebuje 2 odstotni davek na telesno delo.

Finančni odbor je sprejel k finančnemu zakonu tudi nekatere spremembe, ki se nanašajo na Slovenijo. Te spremembe so: 1. črta se določilo, po katerem bi morala Slovenija plačati na izredni davčni dokladi mesto dosedanjih 30 odstotkov celo 100 odstotkov. 2. zamudne obresti pri davkih se znižajo za vso državo od 12 na 8 odstotkov. 3.

Davčna stopnja za hišno najemniški davek, ki je za Ljubljano po finančnem zakonu določen na 20 odstotkov, se zniža na 10 odstotkov. Hišni davek v Ljubljani se ima izenačiti z davkom v ostalih krajih Slovenije. 4. eksistenčni minimum za odmero dohodarine znaša v Sloveniji 5.000 Din.

Razprava o finančnem zakonu je trajala od 17. do 23. Končno je finančni odbor sprejel finančni zakon s 16 glasovi vladine večine proti 7 glasovom. Prihodnja seja finančnega odbora je danes ob 16. z dnevnim redom: poročilo finančnega odbora o proračunu.

Finančni odbor konča vse formalnosti glede proračuna do konca tega meseca tako, da bo v smislu poslovnika proračun predložen narodni skupščini v razpravo. Proračunska razprava bo trajala do 1. aprila, ko stopi proračun v veljavo. Med proračunsko razpravo pride gotovo do važnih političnih izjav, ki jih podajo voditelji posamnih skupin.

Nadaljnje delo parlamenta ni od vlade še točno načrtano. Skupščina ima sprejeti najprej zakon o Obrtni banki. Vlada je dajše sklenila, da predloži narodni skupščini čimprej zakon o centralni upravi in zakon o izenačenju neposrednih davkov. Ta dva zakona sta namreč več ali manj v tesni zvezi s sedanjim proračunom in je potrebno, da se po možnosti istočasno s proračunom sprejmeta oba zakona.

Proračun pred narodno skupščino

Vladna večina forsira proračunsko debato in odklanja proteste opozicije. — Proračunska debata bo trajala 60 dni. — Napovedujejo da pride do viharne spopadov med vlado in opozicijo.

— Beograd, 28. januarja. Danes dopoldne je v narodni skupščini postalo zelo živo, ker se zbirajo v velikem številu narodni poslanci iz vseh krajev države in pričakujejo otvoritve jutrišnje skupščinske seje. Popoldne se sestane finančni odbor. Na dnevnem redu so poročilo vladne večine, ki je določila posl. Otona Gavrilovića za svojega poročevalca, in oddvojena poročila opozicijskih skupin. Samostojni demokrati so sestavili svoje posebno poročilo, ki je prečita posl. Juraj Demetrović, tudi ostale skupine opozicije so določile svoje posebne poročevalce, tako zajedničarji posl. dr. Zanića, klerikalci posl. Vladimirja Pušenjaka, zemljoradniki Moskovljevića in Dav, demokrati z muslimani posl. dr. Sečerova.

Vaš dopisnik je danes imel dopoldne priliko se razgovorjati s predsednikom finančnega odbora dr. Radoničem o tehnični strani proračunske razprave. Jutri dopoldne predloži finančni odbor poročilo o proračunu plenarnu narodne skupščine.

Po določitih ustave ima trajati proračunska razprava v skupščini 60 dni. V smislu poslovnika mora poteči rok petih dni od predložitve proračuna narodni skupščini. Ta rok je določen, da se nudi narodnim poslancem prilika proračun intenzivneje proučiti. Ker ima mesec februar samo 28 dni in mora proračun 1. aprila stopiti v veljavo, je vlada odločena takoj na jutrišnji seji predlagati skupščini, da se prizna državnemu proračunu nujnost. Vladna večina odobrava ta predlog. V nedeljo 31. januarja t. l. pride nato državni proračun na dnevni red. Opozicija protestira proti temu postopanju vlade, naiglašuje, da se s tem krši poslovnik. Vladna večina je odločena ta protest opozicije v skupščini odkloniti, zato je pričakovati, da pride jutri na seji do viharne in hrupne prizorov.

Po dispoziciji vladine večine se nato že v ponedeljek 1. februarja prične generalna debata o proračunu.

Odgoditev sestanka Male antante

Radi nejasnega položaja na Romunskem sestanku odložen. — Vest o garancijskem paktu med Jugoslavijo in Italijo.

— Beograd, 28. januarja. Iz zunanjega ministristva so se širile vesti, da se sestanek zunanji ministri Male antante 30. t. m. na Bledu. Teh vesti sedaj ne potrjujejo, pač pa poročajo, da bo sestanek Male antante odgojen radi občinskih volitev, ki se imajo izvršiti 18. t. m. na Romunskem. Izid teh volitev je za sedanjo romunsko vlado velikega političnega pomena in zato Romunska želi, da se sestanek Male antante vrši šele po končanih volitvah, ko bo položaj vlade na Romunskem jasn. Tudi kraj še ni definitivno določen. Nekateri so za to, da naj

bi se konferenca vršila v Dubrovniku. Praktični oziro govore za Bled.

Rimski listi reproducirajo dajša poročila o garancijskem paktu, ki naj bi se sklenil med Jugoslavijo in Italijo. Ta poročila slone na informacijah, ki jih je objavila pred dnevi beogradska „Pravda“. Med Rimom in Beogradom naj bi se pričela nova pogajanja v svrhu, da se januarja 1926. sklenjena rimska pogodba o zavezništvu in prijateljstvu dopolni s novim varnostnim paktom, ki naj bi varoval interese obeh držav v slučaju priključitve Avstrije Nemčiji.

Položaj finančnega ministra nevarčen

— Beograd, 28. januarja. Iz vest voditnih finančnih politikov prihaja sedaj točnejša vest, da je položaj finančnega ministra dr. Mišana Stojadinovića omajen in nevarčen. Finančni minister bo moral takoj po svojem povratku iz Amerike izjaviti politične posledice in odstopiti. Kot resen Stojadinovićeve naslednik prihaja v poštev dr. Niko Perić, za podtajnika v finančnem ministristvu bo imenovan rednični poslanec Oton Gavrilović. Opažati je treba, da je sklepa Ljubljane javnosti proti mišanemu nasledstvu Nikola Pašića zelo ošabla. S povratkom Nikole Pašića v Beograd je pričakovati važnih sprememb na merodajnih mestih.

Nikola Pašić v Trstu

— Trst, 28. januarja. Z milanskim brnovnikom ob 9.30 dopoldne je prišel jugoslovanski ministriški predsednik Nikola Pašić iz Monte Carla. Na tržaškem kolodvoru so ministrskega predsednika pozdravili jugoslovanski generalni konzul Stjepanović, vicekonzul Smiljanić, oboje komunisti in ugledni člani jugoslovanske kolonije.

Po kratkem odmoru je g. Pašić ob 11.15 nastopil v brnovnikom pri prvi kabinetski seansi v Beogradu.

Francija proti Madžarski

— Pariz, 28. januarja. Včeraj popoldne je francoski poslanik Chlincant posetil madžarskega ministrskega predsednika Bethlena. Francoski poslanik je ustmeno v lojalnem tonu predložil madžarski vladi želje francoske vlade, da prisostvuje francoski delegati »Banque de France« zaslisevanju obdoženih ponarejevalcev. Ministrski predsednik je vzel izjave francoskega poslanika na znanje. Urednik »Matina« Jul. Sauerwein javlja listu zelo obširno poročilo iz Budimpešte. Med drugim ugotavlja, da je madžarska vlada odločena preprečiti nadaljna odkritja v zari proti kreditu in varnosti Francije. Dvoredni nastop madžarske vlade daje povod za mnenje, da se prikriva v ozadiju prostakega zločina velikanska politična afera. Za slučaj, da madžarska vlada ne ugod vsem željam Francije, bo francoska vlada obvestila mednarodno javno mnenje, da je Madžarska gnezdo agitacij in propagande, ki ogroža mir Evrope, da je Madžarska središče komplotov proti raznim večim in manjšim državam. To bi pomenjalo, da bo moralo Društvo narodov, ki je doslej zaupalo Madžarski, uvesti posebno preiskavo in da bo morala poslaniška konferenca v Parizu kot zastopnica zavezniških držav ojačiti svoj kontrol nad Madžarsko, mesto da jo omili. Urednik »Matina« obtožuje dalje madžarskega notranjega ministra, da je bil v tesni zvezi leta in leta z Nadossyjem in da je skupno in sporazumno z njim delal, da se ponarejalska afera potlači.

ODHOD SVETOZARA PRIBIČEVIĆA V MARIBOR

— Beograd, 28. januarja. Po današnjih dispozicijah odpušče jutri v petek zvečer v Maribor minister n. r. predsednik SDS in narodni posl. Svetozar Pribičević v spremstvu narodnega posl. dr. Pivka in še drugih članov SDS. Kakor javljajo iz Ljubljane, se v Celju pridruži Svetozaru Pribičeviću minister n. r. in narodni posl. dr. Gregor Zerjav.

RADI NAMERA VA ODPO TOVATI V INOZEMSTVO

— Beograd, 28. januarja. Prosvetni minister Stepan Radić namerava koncem t. m. prirediti daljše inšpekcijsko potovanje po Bosni, Hercegovini in Dalmaciji. Stepan Radić priredi obenev v Sarajevu, Dubrovniku in Splitu velike politične shode. Po končanem inšpekcijskem potovanju odpušče Stepan Radić v Francijo in Češkoslovasko, da pregleda tamšnje kulturne institucije, zlasti razne akademije, na kar namerava organizirati v Jugoslaviji posebne prosvetne direktije. Začetkom meseca marca izdelja Radić na to načrt o prosvetnih direktijah.

CHAMBERLAIN V PARIZU

— Pariz, 27. januarja. Zunanji minister Chamberlain je danes ob 14.35 prišel v Pariz. Na kolodvoru ga je pozdravil zunanji minister Briand. Jutri se prične važna posvetovanja med obema državnikoma. Na dnevnem redu je pred vsem problem razorožitve, ki se razpravlja na prihodnjem sestanku v Ženevi.

KONKORDAT MED VATIKANOM IN ROMUNIJU

— Rim, 28. januarja. Kakor javlja korespondenca »Roma«, je sklenjen med Vatikanom in Romunijo konkordat. Zavedna pogajanja so povoljno zaključena. Vatikan priznava romunski vladi kontrolo nad cerkvenim premoženjem katoliške cerkve in pravico potrditve imenovanja katoliških škofov za Romunsko. Vatikan pa je odločno odklonil zahteve romunske vlade, da preide pravice ogrskega kralja deloma na romunskega.

RAZOROŽITEV NEMČIJE

— Pariz, 27. januarja. Predsednik medzavezniške vojaške kontrolne komisije v Berlinu je predložil maršalu Fochu obširno poročilo o razorožitvi Nemčije. Poročilo obsega vsako podrobnost in naveda vse okoliščine, kako je Nemčija izpolnila vse obveznosti. Komisija konstatira v poročilu veliko vrsto važnih sprememb. Poročilo ugotavlja, da Nemčija ni izpolnila vseh za vezništvom danih obljub. Medzavezniška kontrolna komisija je primorana se nadalje posvetovati in nadzorovati razorožitev.

ARETACIJA KOMUNISTOV V BEOGRADU

— Beograd, 27. januarja. Beogradska policija je prenehala z nadaljnjimi aretacijami komunistov. Sodišče je potrdilo sklep beogradske policije, s katerim je bila prenehan aretacija tistišni Radomirje Voljkovića in Krištinje.

DEMONSTRACIJE V BERLINU

— Berlin, 28. januarja. Včerajšnji rojstni dan bivšega cesarja Viljema so nemški nacionalci porabili za protirepublikanske demonstracije. Jutraj so pri brandenburških vratih postavili smrekov mlaj, ki je nosil ogromen krak. Dopoldne ni prišlo med nacionalci in republikanci do nikakega spopada. Proti večeru so se vršili na več mestih izgrebi. Socijalisti so organizirali velike manifestacije za republiko. Policija je z največjim naporom vzdržala javni red in mir.

ČEŠKOSLOVAŠKI PARLAMENT

— Praga, 28. januarja. V smislu sklepa ministrskega sveta se skliče 16. februarja narodna skupščina, en teden pozneje senat. Nekateri listi objavljajo poročilo, da je ministrski predsednik dr. Švehla pričel tajno pogajanja s slovaško ljudsko stranko. Pogajanja se vrše na podlagi gospodarskih in finančnih zahtev, ki jih stavi Hlinkova stranka.

Današnje vreme.

Kranjska gora: ob 7. uri —5° C, barometer pada, brez oblakov, veter suh, prišče 30 cm, saninec in smuke ugodne.
Boh. Bistrica: ob 7. uri —7° C, snega 55 cm, saninec in smuke ugodna.

DANES veliki kriminalni film Rin-Tin-Tin

— Strah in trepet pragozda —
V glavni vlogi vsemu svetu dobro znani in proslavljeni čudoviti pes-volčjak

RIN-TIN-TIN.

Popolnoma novo! — Prvič v Ljubljani!
Predstave ob: 4., 6., 8. in 9.

«Elitni kino Matica»

vodilni kino v Ljubljani.
Telefon št. 124

Borzna poročila

Ljubljanska borza

Lesni trg: Ponudb dosti, povpraševanje srednje. Prodanih 3 vagona bukovih polsuhih drv, fco. naklad. postaja Din 17.50. 2 vagona hrastovk od 5 m in 6 m na doljnem koncu fco. n. p. 5 Dm.

Zitni trg: Povpraševanje slabo, ponudb dosti. Prodani 1 vagon koruze časa primerno sušene, fco. n. p. Din 117, 3 vagona smeške časa prim. suhe, fco. n. p. 120 dinarjev. Ostalo kot včeraj.

2½% drž. renta za vojno škodo denar 310, blago 312; 7% invest. pos. iz l. 1921 blago 78; Celjska posojilnica denar 200, blago 205; Ljubljanska kreditna banka denar 200, blago 320; Merkantilna banka denar 100, blago 102, zaklj. 102; Prva hrvaška stedionica denar 902; Kreditni zavod denar 175, blago 185; Slavonska banka 50; Trboveljska prenegokopna družba denar 342, blago 348; Združene papirnice denar 110; Stavbena družba dd Ljubljana denar 90, blago 100; Sešir dd. denar 115, blago 120; 4½% kom. zad. dež. bke. denar 20, blag 22; 4½% zast. l. kr. dež. bke. denar 20, blago 22.

Zagrebska borza

Dne 28. jan. Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 10.902—10.982, Pariz 215 do 215, Praga 167.125—169.125, Newyork 56.32—56.92, London 274.60—276.60, Trst 227.66—230.06, Berlin 13.444—13.544, Dunaj 794.40—804.40.

7% invest. pos. 1921 77—77.50, 2½% drž. rente za ratnu štetu 310—311, 310—311, Ljubljanska kreditna 214, Hrv. eskomptna banka 121—123, Kreditna banka Zgb. 133—135, Hipotekarna banka 64½—65, Jugobanka 107—109, Praštedionica 962½—967½, Slavonska banka 50—51, Eksploatacija 40, Drava dd. Osijek 220, Sečerana Osijek 395—400, Isis dd. 60—68, Nihag 35, Gutman 330, Slavske 150—160, Slavonija 42—43, Trboveljska 344—346, Vevče 110, Agraria 44—44½.

INOZEMSKJE BORZE.

— Curih, 28. januarja. Borza: Beograd 9.15, Pariz 19.43, London 25.2075, Newyork 518.50, Milan 20.90, Praga 15.35, Dunaj 73. — Trst, 28. januarja. Predborza: Beograd 43.75—43.80, Pariz 92.40—92.60, Lopa don 120.55—120.60, Newyork 24.75—24.78, Curih 478.50—479.50, Praga 73.40—73.50, Dunaj 248—250.

Gospodarstvo

Proti zakonu o pobijanju draginje

22. i. m. se je vršila v Zagrebu anketa, ki se je udeležili tamniki skoro vseh zborov, kakor tudi zastopniki raznih gospodarskih korporacij in organizacij Hrvatske. Anketa je razpravljala o novem načrtu zakona o pobijanju draginje in sprejela naslednjo resolucijo:

Predstavniški privredni organizacija i to: trgovske i obrtničke komore zagrebačke, Zemaljskog saveza industrijalaca, Saveza trgovaca u Hrvatskoj i Slavoniji, Saveza drv. obrtnika, Udruženja zanatlija, Saveza posv. i ost. zavoda kraljevine SHS, Saveza gostioničarskih zadruga, Jugoslovenskog saveza mlina i ostalih privrednih korporacija sa područja zagrebačke komore, te delegirani tajnici (sekretari) trgovačke i industrijske komore u Beogradu, trgovačko - obrtničkih komora u Sarajevu, Osijeku, Splitu i Dubrovniku, a napokon trgovačko - industrijsko - obrtničkih (zanatlijskih) Komora u Ljubljani, Novom Sadu i Velikim Bečkerekom nakon provedene rasprave o nacrtu zakona za suzbijanje nedopustne spekulacije sa životnim potrebama izjavljuju, da su vijest o donošenju novoga zakona o suzbijanju skupce prišli sa najvećim iznenadjenjem pošto su bili uvjereni, da će i našim mjerodavnim faktorima biti već poznato, da se cijene ekonomskih dobara ne temelje na proizvoljnosti proizvođača i potrošača, nego da su strogo određene ekonomskim snagama na slobodnom tržištu. Stoga je kako ekonomska nauka, tako i ekonomsko - politička praksa u cijelom svijetu došla do zaključka, da se političko administrativnim mjerama ne mogu protivno odrediti cijene namirnica.

Maksimiranje cijena, kao izolovana mjera, ne može imati nikakvog trajnog učinka u smjeru osiguranja opskrbe po jeftinijim cijenama. Maksimiranje je samo prva faza konačnog socijaliziranja privrede i napuštanju današnjeg društvenog privrednog poretka (privatnog vlasništva i slobodne utakmice), jer maksimiranje samo onda, može imati izjeda na neki uspjeh, ako za njemu slijedi racionaliziranje potrošnje i primudna organizacija proizvodnje. Ta je mjera u današnje doba općenite poslovne depresije i stagnacije kada privrednici moraju da pređu svoju robu uz minimalni dobitak, a često i uz gubitak upravo nesхватljiva i za to predstavljaju grozno spomenište komora i organizacija smatraju: 1) da će takav zakon uvesti sasvim protivni rezultati, nego što mu je prividna svrha, što nam najčešće dokazuje u provedbi zakona o suzbijanju skupce od 30. decembra 1921, koš je zakon naročito izložio neopravdano šikaniranje male lude. 2) Da krivnja za to, što se kupovna snaga dinara u zemlji nije podigla u istoj mjeri, kako se je ojačala njegova intervalna vrijednost, ide u prvom redu samu državu, koja je privrednicima nametnula goleme porezne terete, a s druge strane raznim drugim poglavito tarifalno - željezničkim i carinsko-političkim mjerama razvukla privrede najteže pogodila, a da sama nije u stanju, da provede redukciju budžeta u razmjeru sa povećanjem vrijednosti dinara, nego je naprotiv zadnjih godina sve dalje povisivala rezhe u državnom proračunu in 3) da su napokon i gradovi i općine krive, što cijene ne padaju, iz razloga, što su privrednici, koji imaju svoje radnje u istima opterećeni raznim uvoznim i izvoznim daciama te visokim nametima, koje mjere oštro idu na šteta razvika trgovine, obrta i industrije. Iz svih ovih razloga, predstavnici uvođno spomenutih komora i privrednih organizacija otklanjaju vladin nacrt o suzbijanju nedopustne spekulacije sa životnim potrebama u cijelosti i traže da se sada važeći zakon o suzbijanju skupce i nesavjesne spekulacije stavi van snage, a da vlada zauz-

me stanovite potpune slobode produkcije i rada, koja je i onako već Ustavom zagarantovana, pošto je slobodna utakmica jedini regulator cijena, pogotovo u današnjoj općenitoj poslovnoj depresiji.

Predstavnički gore spomenutih privrednih organizacija Hrvatske stavljaju u dužnost trgovačko i obrtničkoj komori u Zagrebu, da o ovom njihovom stavu izvjesti g. ministra socijalne politike i ministra trgovine in in dustrije te ministra finansije, obrazloženo predstavlkom, u kojoj treba ujedno iznijeti sve prigovore protiv pojedinih odredaba novog zakonskog nacrtu o suzbijanju nedopustne spekulacije sa životnim potrebama i koju detaljno kritiku treba dostaviti i svim parlamentarnim klubovima narodne skupštine sa zamolbom, da se izvole zauzeti za to, da taj nesavremeni i reakcionarni nacrt ne postane zakonom.

Ujedno se poziva komora, da se stavi u dodir i sa organizacijama koje zastupaju producente, kako bi se one priključile ovoj resoluciji

SKRAJINI JE ČAS

je, da se prepričate, da eden par negovic z žigom in smahaj (rečta, modro ali slato)

„ključ“
traja kakor štije pari drugih
Dobivajo se v prodajalnah

—g Naši vojni dolgovci Ameriki. Iz Washingtona poročajo, da so se začela uradna pogajanja o ureditvi naših vojnih dolgov. Naša delegacija je predložila ameriški obširno statistično spomenico, ki nudi pregled finančne kapacitete naše države. Spomenica naglašava posebno velike težkoče in žrtve, ki jih je imela Srbija v vojni. V prvi polovici februarja se prično direktna pogajanja z ameriškim državnim tajnikom financ, Mellonom.

—g Kdo dela draginjo? Neka beogradska tiskovna je naročila v Italiji manjšo količino ščetk za sušenje čevljev pred vrati. Od Benetk do Rakeka je plačala za prevoz 15.50 lire, od Rakeka do Beograda pa 650 dinarjev. Vrednost ščetk je znašala 4400 lir, carina pa 18.165 Din. Kljub takim gorostasnim slučajem pa hoče država s policijskimi ukrepi pobijati draginjo.

—g Naš uvoz v I. 1925. V zadnjih devetih mesecih lanskega leta smo uvozili iz Italije za 1.439.784.396 Din (19.82 %), iz Češkoslovaške za 1.243.076.868 Din (18.63 %), iz Avstrije za 1.192.306.989 Din (17.66 %), iz Nemčije za 646.230.148 Din (9.56 %), iz Anglije za 591.828.176 Din (8.78 %), iz Madžarske za 343.437.903 Din (5.08), iz Zedinjenih držav za 261.362.177 Din (3.87 %), iz Francije za 233.033.798 Din (3.45 %), iz Rusmije za 225.886.609 Din (3.34 %), iz Grške za 206.616.909 Din (3.05 %) in iz ostalih držav za 477.611.535 Din (7.06 %) — skupaj za 6.761.175.508 Din.

—g Vinski trg. Na vinskem trgu se opazja zadnje čase večja živahnost, ki pa ni povzročila zvišanja cen. V Primorju so razprodani vsa domača vina po 8 Din. Dalmatinska črna vina notirajo 4—6, hrvaška 6 do 8 Din. Kmetje prodajajo slabša vina po 4—5 Din. V brodsko-gradskiških vinogradih notirajo bela vina 5—6 Din, črna 7—8 Din, mladi razling 9—10. Stara vina 10—12, posebno fina 15 Din.

—g Bilanca poljske Narodne banke. Čisti dobiček poljske Narodne banke je znašal lanske leto 15.727.000 zlotih. Od tega je določenih 11 milijonov za dividende delničarjem. Dividenda znaša 11 %. Država je dobila 3.053.000 zlotih.

Zakonska nezgoda angleškega majorja

Angleški major Smeyd se je dal ločiti, ker je bil njegov zakon že od začetka nesrečen. Zena je bila namreč ekscentrična. Sodišče ni priznalo ločeni majorjevi ženi nobenih pravic. Sirota je ostala brez sredstev. Da si pomaga iz gostine stiske, je segla po ženski zvijači. S ponarejeno brzojavko, ki jo je podpisala v imenu majorjevega advokata sama, je zvalila majorja v neko mesteco blizu Londona. Ko je dospel major v dotično mesto, je moral neke prenočiti, ker vlak ni imel vrese, da bi se čisti dan vrnil. Njegova bivša žena je imela v hotelu sobo in major se je hoče počasi nastaniti v salonu kraj njene sobe. Vso noč je moral čepeti na divanu.

Zena je porabila to priliko in izdala majorja, da je bil »so noč v njeni sobi. Pričelo se potrdilo to izjavo in ločitev je bila razveljavljena. Angleški zakon namreč določa, da se lahko razpoka tekem enega leta razveljavi, če vedenje tistega zakonca, ki je ločitev zahteval, ni moralno. Major bo moral zdaj do smrti skrbeti za ženo. Angleška družba je nad dogodkom zelo ogorčena. Pod predsedstvom bivšega pravosodnega ministra lorda Birk nica da se je takoj ustanovilo društvo za revizijo bračnega prava, ki je v Angliji še povsem srednjeveško.

Ameriške zanimivosti

Nedaleč od Chicaga je bil te dni prijatelj Martin Durkin, najglasovitejši in menda tudi najprijetljivejši ameriški zločinec, katerega je policija zasledovala že več nego dve leti. Durkin ima kljub svoji mladosti že težke zločine za sabo. Dasi komaj 23 let star, je že v borbi ubil tri stražnike in tri težko ranil. Toda on ima, kakor zavrjuje njegova mati, tudi dobre lastnosti! Pomislite! Uprava jetnišnice je med časom, ko sedi Durkin v ječi, prejela že cele kopice nežnih pisem, ki so mu jih posilale mlade čikaške dame. Slično kot pri Carugi...

Njegova mati izjavlja, da je bil Durkin vedno prizanesljiv in velikodušen. Celó če je ukradel avto, je stremel za tem, da ga je odpeljal lastniku, ki je bil zavarovan. Če je koga usmrtil, se pač moralo bito — nikdar pa ni moril iz naslade. Durkina so prijeli v jedinem vozu ekspresnega vlaka St. Louis-Kanas in sicer skupno z njegovo ženo. Njegova žena, ki je stara 18 let, baže o njegovih zločinih ni vedela ničesar, izjavila pa je, da ga ljubi navzlic temu.

Durkina so prijeli že leta 1923. V družbi njegove takratne ljubice Betty Warnerjeve. Na kriminalnem uradu pa je Betty predvedla divji apaski ples in je navzočim uradnikom zmešala glave. Durkin se je med tem neopazno izmuzal. V oktobru l. 1925 pa je v Chicagu prijel neki detektiv in ga zgrabil za goltanec. Durkin pa je bil urnejši: še predno se je detektiv zavedel, je že ležal mrtev s prestreljeno glavo. Durkin pa je pobegnil na ukradenem avtomobilu.

S svojo ženo, Irmo Sulinan, se je poročil šele pred nekaj tedni. Tudi k poroki se je peljal v ukradenem avtu. Ko so ga pripeljali v zapor, so v oblegale mladenke iz Chicaga. Durkin jim je veselo zaklical: »Ne bom končal na vešalih! Samo dober alibi in spretne zagovornik, pa bo zadeva urejena!«
Salomonsko razsodbo je napravil sodnik Brennan v Detroitu. Michijan. Imel je razsoditi ključno zadevo. Med dvema sosedinjama je nastal prepir radi štiriletnega otroka. Prva je bila njegova mati, dočim je druga dete od rojstva dalje hranila in vzgojevala. Sedaj je otrokova mati vložila prošnjo, da sodišče prevzame otroka. Seveda se je te-

To in ono

mu upirala sosedja. Sodnik, brihtna glava, si je znal pomagati. Najel je kinooperatorja, ki je imel obe ženi. Naravno brez njune vednosti, posneti v trenutku, ko jima bo objavil sklep, da bo otrok oddan v zavod. Stvar je bila točno izvedena. Na podlagi filmskega posnetka je sodnik odločil, da otrok ostane pri svoji vzgojiteljici, zakaj ta se je pri objavi sklepa »obupano in presenečeno« vedla, dočim je bilo na izrazu prave matere videti, da je »zadovoljna«.

Krvava drama v Velikem Polju

V Velikem Polju, okraj posavski, v Srbiji, se je te dni odigrala krvava drama, karakteristična za mentaliteto našega selštva in moralo našega sela.

V hišo seljaka Aleksandra A. Stamenića sta nekdo jutro stopila dva orožnika in ga pozvala, da gre z njima na občinski urad, kjer ima sprejeti neki poziv s sodišča. Omeniti je, da je bil Stamenić že večkrat pozvan na urad, da pa se prostovoljno ni hotel odzvati. Ko sta orožnika stopila v hišo, sta naletela na Stamenića in njegovo ljubico Živko. Stamenić je živel v njegovo konkubinatu, ženo in otroke pa je bil zapodil.

Videč lepo mladenko, je orožniški kaplar mignil svojemu tovarišu, da naj sam odpoje Stamenića, sam pa se je hotel malo zabavati z Živko.

Zdi se, da je Stamenović pogodil kaplarjev namen, toda mirno se je dal odvesti od drugega orožnika. Med potjo pa je zasnoval Stamenović strašen načrt. Oređoč skozi selo, je opozoril orožnika na svatbo, ki se je vršila v neki hiši in ga povabil, da naj gre z njim, češ, če se veselijo celo selo, zakaj se ne bi midva. Mladi, neizkušeni orožnik se je prosil vdal in krenila sta v hišo, kjer so svatovali. Pri kupcih vina sta se orožnik in Stamenić kmalu razgledala in se pobratila. Kmalu nato pa sta krenila iz hiše in se napotila dalje. Stamenić je nosil orožnikovo puško, orožnik pa je šel pred njim. Prišedša na plano izven vasi, je Stamenović nenadoma snel puško in dvakrat ustrelil na orožnika. Temu sta brojni zavijžali mimo ušes. Orožnik se je okrenul, bliskoma je pregledal situacijo in jo ubral v drugi beg. Htel je v Obrenovac, da obvesti o slučaju srezko načelnika.

Stamenić se je med tem neopazno vrnil v selo. Priplazil se je do svoje hiše in stopivši v kuhinjo, je v sobi opazil na postelji Živko in kaplarja...

Nenadoma je odklenil oster strel. Kroglja, namenjena kaplarju, je ubila Živko in orožnika. Oba sta bila zadeta v srce. V sobo je med tem prihitel Živkin brat. Stamenić mu je izjavil, da ga ubije na licu mesta v slučaju, da ga ne postuša. Nato je mrtvemu kaplarju odvezl samokres, ga izročil bratu Živke in mu ukazal, da naj strelja na vsakogar, ki bi se bližal hiši. On sam je stopil k oknu ter naprnil puško proti selu. Med tem je bilo o zločinu že obveščeno srezko načelnikstvo. Srezki načelnik je v Veliko Polje takoj poslal deset orožnikov in dva uradnika. Da preprečijo vsako krvoprelitje, sta uradnika pregovorila dva seljaka, da gresta k Stamenoviću in mu pri-

govarjata, da naj se vda, če ne, ga naj skušata vsaj zaplesti v pogovor. Seljaka sta res stopila v hišo, toda Stamenić je odklonil zahtevo, da se vda, izjavljajoč, da ubije vsakogar, ki prestopi prag njegove hiše. Med pogovorom pa so se orožniki neopazeno splazili v hišo. Živkin brat jih je opazil in obvestil Stamenića. Ta je pograbil za puško, toda hipoma sta se vrgla oba seljaka nanj in ga podrla na tla. Med tem so vdrli orožniki in ga zvezali. Prijeli tudi Živkinega brata. Oba sta bila prepeljana v Obrenovac, kjer so ju izročili sodišču.

Ljubavne spekulacije avstrijskih aristokratov

Tekom svetovne vojne je avstrijska aristokracija popolnoma obubožala. Zlivi številne aristokratske rodbine, ki živele na Dunaju, večina od bančnih rent in premoženja, naloženega v avstrijska vojna posojila, so prišle popolnoma na boben. Kaj čuda, ako so morali razni mladiči, potomci uglednih rodbin, po vojni s trebuchom za kruhom. Eni so se poravzvrstili po državnih uradih in v privatnih podjetjih, tisti namreč, ki so bili kaj pridni, drugi so hoteli živeti brez dela in so se zato spuščali v najboj divje pustolovščine. Mnogo teh zadnjih je odstopovalo v Združene države, da poizkusijo srečo pri bogatih Amerikankah-milijonarkah. Marsikateremu je spekulacija z bogato poroko uspela. Drugim so se zakoni po kratkem trajanju razdrli.

Najlepši je slučaj dunajskega aristokrata grofa Eltza, ki je po vojni odstopoval v Južno Ameriko, da najde srečo. Pred tremi leti je dospel v Buenos Aires v Južni Ameriki. V varietetu se je seznanil z dunajsko sorojakinjo, plesalko Josefino Schramm. Plesalka je uživala v Buenos Airesu. Rio de Janeiro in po drugih mestih odlični glas in si v kratkem pridobila premoženje 10.000 dolarjev. Mladi, 23letni grof Eltz se je nahajal v težavnem denarnem položaju. Ponudil je plesalki, naj se poročita, kar se je tudi zgodilo. Možu se ni ljubilo delati. Začel je zapravljati sredstva in prihranke svoje žene - plesalki. Dočim je plesalka vršila težavno službo, je mladi zakonec pohljal po nočnih plesih in igralnicah in trošil denar. Mlademu grofu to še ni bilo dovolj; delal je še na račun svoje žene dolgove po igralnicah. Ko je neki dan plesalka odstopovala iz Buenos Airesa, je mladi grof Eltz zapustil Južno Ameriko in se vkrcal za Evropo. Zapušena žena je plačala celo hotelske dolgove ublega moža.

Pomladi l. 1925, se je grofica Eltz vrnila na Dunaj. Na veliko začudenje je na Kerntnerici srečala moža, mladega grofa Eltza v družbi dveh dam. Mlademu grofici je bilo srečanje zelo neprijetno, soproga pa ga je prosila, naj ji pomaga in naj jo vzame zopet za ženo. V Ameriki je bila obubožala in se radi tega vrnila v domovino. Mlademu grofu ni bilo po godu, da proti tradicijam svojega visokega rodu vzame priprosto ženo za soprogo in je odklonil podporo in zakonsko skupnost z bivšo plesalko.

To so bili lepi kavalirji, ti dunajski aristokrati! — Pred dunajskim sodiščem se je vršila razprava, ki je bila v svrhu zaslišanja novih prič preložena.

Le za odrasle so izšle v slov. prevodu svetovno znane novele

DEKAMERON,

ki jih je spisal ital. pisatelj Boccaccio. Dekameron je knjiga ljubezni, knjiga zgoče satire na nemoralno življenje duhovništva in menišstva, knjiga smešnih a čudovitih doživljajev iz meščanskih in plemiških krogov v XIV. stoletju. Dekameron je okrašen z 33 ilustracijami.

Za mladino je knjiga neprimerna.

Broširan velja Din 56—, v celo platno vezan Din 72—

Lukturna izdaja Din 100—

Izdala Knjigarna Tiskovne zadruga v Ljubljani

Nobenega slovenskega izobraženca ne bi smelo manjkati med naročniki Ljubljanskega Zvona, ki vodi že 46 let slovensko književnost ter vestno zbira okoli sebe naše najboljše pisatelje.

LJUBLANSKI ZVON

I. 1926

priobči zanimiv satiričen roman VI. Levstika, obširno novelo Franceta Bevka, historični roman Jožeta Lavrenčiča in proizvode cele vrste drugih pisateljev. Izhajal bo v povsem novi obliki in opremi.

Naročnina znaša za celo leto v Jugoslaviji

Din 120—, za inozemstvo Din 150—.

Naročite ga takoj pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

Preferenca ulica št. 54.

200.000 Din

posojila iščem za dva meseca pod ugodnimi pogoji. — Ponudbe pod »Din 200.000/280« na upr. »Slov. Naroda«.

Oskrbnik

z večletno prakso, ki dobro razume poljedelstvo in živinorejo — išče službo v graščini. — Ponudbe pod »Graščina/277« na upr. »Slov. Nar.«.

2 prazni stanovanji

na Dunajski cesti št. 100 (za igriščem sportnega kluba Primorje — se takoj oddasta. 257

Perje

kokoške, purje, račje gosje in gosji puh — prodaja in razposilja po najnižji ceni — E. Vajda Čakovec, Medjimurje.

Kupim več vagonov

bukovih hlodov dolžina 2,20 m in 4,40 m od 28 naprej. — Fran Gajšek, Ljubljana, Tivoli. 207

Vezilja

sprejme delo na dom. — Ilirska ulica 19, II. nadstropje, demo. 300

Želena blagajna

št. 2 radi selitve naprodaj. — Več v trgovini Meršol, Ljubljana, Mestni trg 18. 301

Prodajalniška

oprava

america z 39 predali, omare s steklenimi vrati, prodajalniška miza, ogledalo, peč itd. — radi selitve ceno naprodaj. — Več v trgovini Meršol, Ljubljana, Mestni trg 18. 302

Ključavničarski

pomočnik

priiden in močan — išče službo pri večjem podjetju. — Nastopi lahko takoj. — Ponudbe pod »Ključavničarstvo/230« na upravo »Slov. Naroda«.

Stanovanje

1—2 sob s kuhinjo iše miren zakoniti par brez otrok v stari ali novi hiši. — Dopisi pod »Stanovanje takoj/252« na upr. »Slov. Naroda«.

Iščem Din 100.000

v svrhu povečanja trgovine. Jamstvo zagotovim. Območi plačam dobro. — Ponudbe pod »Posojilo 261« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Financirja ali komanditorja

sotrebujate rentabilna in dobro znana domača tovaralca radi razširjenja. Uspeh zagantovan. — Obrniti se na PUBLICITAS A. D. Beograd, Pozorišna ulica br. 2.

Lepo sadno in vinogradno posestvo

10 minut od kolodvora in večjega mesta, znamenit vinorodni kraj v SHS, prijazen gradič z dvorano, 10 gospodarskih sob, kopališče etc., najsolidnejše, v najboljšem stanju. Ves konfort, gospodarsko poslopje, velike kleti, 16 oralov sveta, od tega 5 oralov amerikaniziranega vinograda plemenitih vrst, ca. 1000 plemenitih sadnih dreves, bogat inventar, preda le valod preselilno zelo vredno WIENER & COMP., Graz, Jungferngasse 1. 303

Insertirajte v »Slov. Narodu«

Uravajo: Jožjo Zaganjčič — Za »Narodno tiskarstvo«; Fran Jozovšek — Za insertni del lista; Oton Christof — Vsi v Ljubljani.